

بسمه تعالی
مجلس شورای اسلامی
دوره اول - سال چهارم
۱۳۶۲-۱۳۶۳

شماره ترتیب چاپ ۲۵۶۵

شماره دفتر ثبت ۷۲۴

شماره ۶۲۵۳۰

تاریخ ۱۳۶۲/۹/۲

حجت الاسلام والمسلمین آقای‌هاشمی رفسنجانی
ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

لایحه نفت که بنا به پیشنهاد شماره ۷۶۹/م پ مورخ ۶۲/۶/۲۴ وزارت نفت در
جلسه مورخ ۶۲/۶/۱۳ هیات وزیران به تصویب رسیده است به پیوست تقدیم و تقاضای
تصویب آنرا دارد .

نخست وزیر
میرحسین موسوی

نظر بماینکه بموجب قانون الزام دولت جهت تنظیم لایحه قانونی نفت مصوب
۶۱/۱۲/۱۵ وزارت نفت موظف به تهیه لایحه نفت شده است که باید با رعایت اصل
۷۴ قانون اساسی به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید ، لذا لایحه زیر تهیه و تقدیم
می‌گردد .

لایحه قانونی راجع به نفت

فصل اول - تعاریف - مبانی حقوقی - وظایف و اختیارات

ماده ۱ - تعاریف .

اصطلاحات و کلمات زیر هرکجا که در این قانون بکار برده شود شامل تعاریف و

مفاهیم مشروح در این ماده خواهد بود .

" نفت عبارت است از نفت خام ، گاز طبیعی ، قیر ، پلمه سنگهای نفتی و ماسه های آغشته به نفت و کلیه هیدروکربورها (باستثنای ذغال سنگ) اعم از آنکه به حالت طبیعی یافت شود و یا بوسیله عملیات مختلف از نفت خام و گاز طبیعی جدا شود ، و نیز هر فرآورده مهبیای استفاده یا نیمه تمامی که از مواد مزبور بوسیله تبدیل گاز به مایع یا تصفیه یا عمل شیمیائی یا هرگونه طریقه دیگری اعم از آنچه هم اکنون معمول است و آنچه در آینده معمول شود بدست آید .

" منابع نفتی " - عبارت است از کلیه منابع و ذخایر زیرزمینی دارای نفت اعم از اینکه در خشکی یا در دریا واقع شده باشد .

مناطق نفتی - عبارت است از هر یک از تقسیمات داخل سرزمین و آبهای داخلی و ساحلی و فلات قاره کشور که احتمال وجود نفت در آن باشد و مشخصات فنی و جغرافیائی ویژه آن را جدا کند .

عملیات نفتی - اعم است از کلیات عملیات مربوط به صیانت و بهره برداری از منابع نفتی مانند تفحص ، نقشه برداری ، زمین شناسی ، اکتشاف ، حفاری ، استخراج و نیز تحصیل اراضی لازم برای کلیه عملیات ، تهیه و اجرای طرحهای سرمایه ای برای احداث تاسیسات و صنایع و ایجاد واحدها و تسهیلات و توسعه و تحدید آنها ، حفاظت و حراست از تاسیسات و واحدها همچنین عملیات تولید و قابل عرضه کردن نفت خام ، گاز و سایر هیدروکربورهای طبیعی ، تصفیه نفت خام و تهیه فرآورده های فرعی و مشتقات نفتی و جمع آوری و تصفیه گاز طبیعی و تولید گاز و محصولات همراه ، استفاده از فرآورده ها و مشتقات نفتی و گازی در تولید انواع محصولات پتروشیمی ، حمل و نقل و توزیع فروش و صدور محصولات نفت و گاز و پتروشیمی در داخل و خارج کشور ، انجام کلیه امور و فعالیت های تجاری مربوط به صادرات و واردات و تولیدات نفت و گاز پتروشیمی و تهیه کالاها و مواد مورد استفاده ، اهتمام در تأمین استقلال صنعتی و تولید ساخت این کالاها و مواد تأمین تسهیلات و خدمات جنبی عملیات ، آموزش و تأمین نیروی کار متخصص ، ایجاد شرایط ایمنی و بهداشت صنعتی و حفاظت محیط از آلودگی در عملیات و کلیه بررسی ها و برنامه ریزیها و طراحی های فنی و اقتصادی در زمینه های این عملیات و انعقاد قراردادهای پیمانکاری و مشاوره و مشارکت و انجام مطالعات و تحقیقات و آزمایشها و پژوهشهای علمی و فنی برای بسط و انتقال تکنولوژی و ارتقاء دانش فنی و

صنعتی و بررسی تنبعات و اختراعات مربوط به صنایع نفت و تبادل اطلاعات و تجربیات با موسسات داخلی و خارجی ذیصلاح و مبادرت بهمهرگونه فعالیت صنعتی و تجارتي و خدماتی مربوطه .

تبصره - حدود عملیات نفتی در هر زمینه که بهوظایف قانونی سایر ارگانهای جمهوری اسلامی ایران برخورد میکند طبق آئیننامههایی که بهتصویب دولت می رسد ، تعیین خواهد شد .

واحدهای عملیاتی - عبارتست از هر سازمان ، شرکت که عملیات اصلی و فرعی تخصصی و عمومی و خدمات جنبی مربوطه را عهده دار میباشد و کلیه ؛ لوازم و تسهیلات و تاسیسات و دستگاههای صنایع نفت را برای انجام عملیات نفتی در اختیار دارند .
قرارداد - عبارتست از تعهدات مابین صاحب کار که یکی از واحدهای عملیاتی است و هر شخص حقیقی یا حقوقی که مقررات اجرای قسمتهائی از عملیات نفتی را بر طبق مقررات این قانون بعهده گیرد . تمام قراردادها مطابق مقررات دولت جمهوری اسلامی ایران منعقد خواهد شد .

ماده ۲ - حاکمیت و مالکیت ملی بر نفت و منابع نفتی .

منابع نفتی کشور جزو انفال و ثروتهای عمومی و کلاً متعلق به ملت ایران و در اختیار حکومت جمهوری اسلامی ایران است . صنعت نفت ایران ملی است سرمایه گذاری های لازم برای انجام عملیات نفتی در مناطق نفتی متعلق به ملت ایران است .

اعمال حقوق حاکمیت و مالکیت ملت ایران نسبت به منابع نفتی ایران بر اساس مقررات این قانون و قانون تاسیس وزارت نفت بعهده وزارت نفت می باشد ، نفت استخراج شده از منابع نفتی در سرچاه در اختیار شرکت ملی نفت ایران قرار میگیرد . اعطا و واگذاری هرگونه امتیازی مغایر این حقوق به خارجیان به کلی ممنوع است . نفت تولید شده از مناطق نفتی اعم از خشکی و دریا در حکم واحد خواهد بود . مقررات قوانین جمهوری اسلامی ایران در کلیه مناطق نفتی خشکی و دریائی بطور یکسان جاری خواهد بود .

ماده ۳ - وظایف و اختیارات وزارت نفت

اعمال حقوق و اختیارات مصرح در این قانون و قانون تاسیس وزارت نفت بر عهده وزارت نفت میباشد . نظارت بر انجام عملیات نفتی و استفاده از منابع نفتی درجهت

مصالح عامه و سایر وظایف مندرج در این قانون براساس مقررات این قانون و قانون اساسنامه شرکت ملی نفت ایران صورت خواهد گرفت .

ماده ۴ - وظایف شرکت ملی نفت ایران .

انجام عملیات نفتی و بهره‌برداری از منابع نفتی و اداره صنعت و تجارت نفت در سرتاسر کشور و فلات قاره و دریاها بماستثنای مواردی که در تبصره ذیل عملیات نفتی آمده‌است ، منحصرأ بعهده شرکت ملی نفت ایران و از طریق واحدهای عملیاتی آن میباشد .

تنظیم خط‌مشی و سیاست و میزان صدور نفت بعهده هیات وزیران است .

ماده ۵ - حل و فصل اختلافات .

درمورد اختلافات و دعاوی ناشی از قراردادهای مربوط به عملیات نفتی به وزیر نفت اجازه ارجاع دعاوی و اختلافات مذکور به داوری و تعیین داور و اختیار صلح و سازش تفویض میشود که درهرمورد صلاح بداند از این اجازه و اختیار استفاده نماید .

فصل دوم - سیاست مستقل و ملی نفت

ماده ۶ - توسعه امکانات نفتی کشور

وزارت نفت مکلف است برنامه‌های لازم را بمنظور توسعه امکانات نفتی کشور از طریق ایجاد واحداث واحدهای عملیاتی و انجام عملیات نفتی در مناطق نفتی با رعایت موازین فنی و مهندسی صحیح در سرتاسر کشور و فلات قاره و دریاها براساس خط‌مشی‌ها و سیاستهای دولت در سرلوحه برنامه‌های خود بگذارد .

کلیه سرمایه‌گذارینها براساس بودجه مصوب توسط شرکت ملی نفت ایران انجام خواهد شد و استفاده از سرمایه‌گذاری خارجی در این عملیات به‌هیچ نحو مجاز نخواهد بود مگر به‌تصویب مجلس شورای اسلامی .

ماده ۷ - صیانت ذخائر و حفاظت منابع طبیعی و محیط‌زیست .

وزارت نفت مکلف خواهد بود که در جریان عملیات نفتی نظارت و مراقبت کامل جهت صیانت ذخائر نفتی و حفاظت منابع و ثروت طبیعی و جلوگیری از آلودگی محیط

زیست (هوا ، آب و خاک) بعمل آورد .

ماده ۸ - تربیت و تجهیز نیروی انسانی و رشد و توسعه تکنولوژی .
وزارت نفت مکلف است نسبت به تربیت و تجهیز نیروی انسانی مورد نیاز و راهیابی به تکنولوژی پیشرفته و رشد و توسعه در رشته‌های مختلف صنعت نفت به‌طریق مقتضی و با طرح برنامه‌های آموزشی و تشکیل مراکز تعلیماتی و تأسیس مجتمع‌های تحقیقاتی و آزمایشگاهی بطور مستمر بکوشد و با اتخاذ تدابیر موثر در راه بالا بردن سطح دانش و اطلاعات علمی و عملی کارکنان و کارشناسان و ایجاد محیط مناسب برای جذب و تشویق عناصر کارآمد ، متعهد و متخصص با هماهنگی لازم با سیاست‌ها و خط‌مشی‌های کلی آموزش عالی نیروی انسانی کشور اقدام نماید .

فصل سوم - سرمایه‌گذاری و نحوه تهیه کالا و تحصیل اراضی و حراست از واحدها

ماده ۹ - شرکت ملی نفت ایران مکلف است برای انجام عملیات نفتی و ایجاد واحدها و واحدهای عملیاتی در مناطق نفتی ، سرمایه‌گذاریهای لازم را از محل درآمدهای عمومی براساس بودجه مصوب برطبق اساسنامه شرکت ملی نفت ایران بعمل آورد . قوانین حاکم بر سرمایه‌گذاریهای ثابت شرکت ملی نفت ایران فقط تابع اساسنامه ای خواهد بود که بتصویب مجلس شورای اسلامی خواهد رسید . سرمایه‌های صرف شده در واحدهای عملیاتی مناطق نفتی برای بهره برداری از منابع نفتی ، سرمایه شرکت ملی نفت ایران محسوب خواهد شد .

ماده ۱۰ - تحصیل اراضی

اراضی و اعیانی‌ها و هرگونه مستحقات و آب و حقوق ارتفاقی مورد نیاز عملیات نفتی در مناطق نفتی طبق مقررات قانون اساسنامه شرکت ملی نفت ایران تحصیل خواهد شد .

ماده ۱۱ - حفاظت واحدهای عملیاتی در مناطق نفتی

سازمان گارد صنعت نفت که بموجب ماده واحده قانون مصوب ۱۱ نیرماه ۱۳۵۱ هجری شمسی جهت حفاظت تأسیسات و اموال و اسناد صنعت نفت کشور تشکیل گردیده

است و از این پس سازمان حفاظت صنعت نفت نامیده خواهد شد وظایف خود را زیر نظر وزارت نفت انجام خواهد داد.

افراد سازمان مذکور در حین انجام وظیفه دارای اختیارات و مسوولیت‌های ضابطین دادگستری خواهند بود.

وزارت نفت مکلف است با تجدید نظر در آئین‌نامه‌های موجود، مقررات جامعی در خصوص استخدام و آموزش و نحوه انجام وظیفه افراد سازمان حفاظت صنعت نفت تهیه و به هیات وزیران پیشنهاد نماید مقررات مزبور پس از تصویب هیات وزیران جایگزین آئین‌نامه‌ها و مقررات جاری موجود خواهد شد.

ماده ۱۲ - قانون نفت مصوب مردادماه ۱۳۵۳ و قانون توسعه صنایع پتروشیمی مصوب تیرماه ۱۳۴۴ و قانون توسعه صنعت گاز مصوب خردادماه ۱۳۵۱ با تصویب این قانون ملغی است و این قانون جایگزین آن قوانین میگردد. / ض

وزیر نفت

نخست وزیر

تاریخ چاپ ۶۲/۹/۱۹
اداره کل قوانین

اصل هفتاد و چهارم قانون اساسی

لوائح قانونی پس از تصویب هیات وزیران به مجلس تقدیم می‌شود و طرح‌های قانونی به پیشنهاد حداقل پانزده نفر از نمایندگان، در مجلس شورای ملی قابل طرح است.

قانون تشکیل گارد صنعت نفت

ماده واحد برای حفاظت تاسیسات و اموال و اسناد صنعت نفت سازمانی بنام گارد صنعت نفت در شرکت ملی نفت ایران تشکیل میشود و افراد سازمان مزبور در اجرای قانون مجازات اخلاک‌گران در صنایع نفت مصوب ۱۳۳۶ در موقع نگهبانی " دارای وظایف و اختیارات

ومسئولیت‌های غامضین نظامی خواهند بود " و طبق این قانون و آئین نامه‌ای که وسیله وزارت دارائی و وزارت جنگ تهیه و بتصویب کمیسیونهای نظام و جنگ و دادگستری مجلسین میرسد حق استعمال اسلحه خواهند داشت .

تبصره ۱- مقررات استخدامی و آموزشی و نحوه انجام وظیفه افراد گارد منحصراتریق آئین نامه‌ای خواهد بود که توسط شرکت ملی نفت ایران تهیه و بتصویب هیات وزیران میرسد .
تبصره ۲- شرکت ملی نفت ایران موظف است افراد گارد صنعت نفت را در برابر حوادث ناشی از انجام وظیفه هم‌چنین مسولیت مدنی آنها را در قبال اشخاص ثالث که ناشی از انجام وظیفه مذکور باشد نزد شرکت سهامی بیمه ایران بیمه نماید .
تبصره ۳- افراد گارد از لحاظ مقررات انضباطی و کیفری مشمول قوانین و آئین نامه های نیروهای مسلح خواهند بود .

قانون الزام دولت جهت تنظیم لایحه قانونی نفت

ماده واحده- از تاریخ تصویب این قانون وزارت نفت موظف است ظرف مدت چهار ماه لایحه نفت و اساسنامه موسسات تابعه خود را منطبق بر موازین اسلامی و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تهیه و طبق اصل ۷۴ قانون اساسی به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید .